

Pealinnateataja

Ilmub iga kolmapäeva ja laupäeva hommikul

TOIMETUS JA TALITUS: Tallinnas, Harju tän. nr. 45.
Avatud kella 9-st kuni kella 2-ni p. l. Telefon 427-50.
Väljaandja: Tallinna Majaomanikkude Selts. Trükkikoja
telefon 434-33.

TELLIMISE HIND:

Tallinna Majaomanikkude Seltsi liikmeile:
1 aastaks 3 kr., ½ aastaks 1.60 kr., 3 kuuks 0.90 kr.,
1 kuuks 0.35 krooni koos postikuludega.

Teistele tellijatele:

1 aastaks 4.50 kr., ½ aastaks 2.50 kr., 3 kuuks 1.35 kr.,
1 kuuks 0.50 kr. koos postikuludega.
Kuulutused: kuulutusküljel 5 s., teksti ees 8 s., tekstis
10 senti mm veeru laiuses.

Nr. 80 (547)

Laupäeval, 15. oktoobril 1938.

6. aastakäik

Koplast tulevad esimesed ehituskivid

Vabrik valmistab kärgtelliseid, mis töötavad kujuneda otsitud ehitusmaterjaliks — Kärgtellis võimaldab suurt kokkuhoidu ehituste hinnas

Soome esitab suuri tellimisi meie kärgtellisele

Eile korraldati ajakirjanikele a.-s. Telliskivi Tehaste juhtide tegelaste poolt ju-
tuajamine ja ringkäik tehastes. Jutu-
ajamisel märkis ins. Zeren järgmist:

A.-s. Telliskivi Tehased algasid Tallin-
nas-Koplast tehase väljaehitamist 1938.
aasta jaanuarikuu lõpus ning lõpetasid
ehituse augustis. Tehases algas telliste
valmistamine septembrikuul esimestel
päevadel. Tehase väljaehitamine püüis
eelarve piires. Eriolgu kava kohaselt
oli mõeldud ehitada tehase vahema pro-
duktiooniga, kuid hiljem pidades, et kiire
tuleb müüa Tallinna linnale, selle üm-
bruskonnale ning ka ekspordiks, tuli tehase
ehitada suurem, millestõttu suurenesid
vastavalt ka kalkulasioonid. Tehase väl-
jaehitamine ühes sissejõe ääres maksab
ca 800.000 krooni.

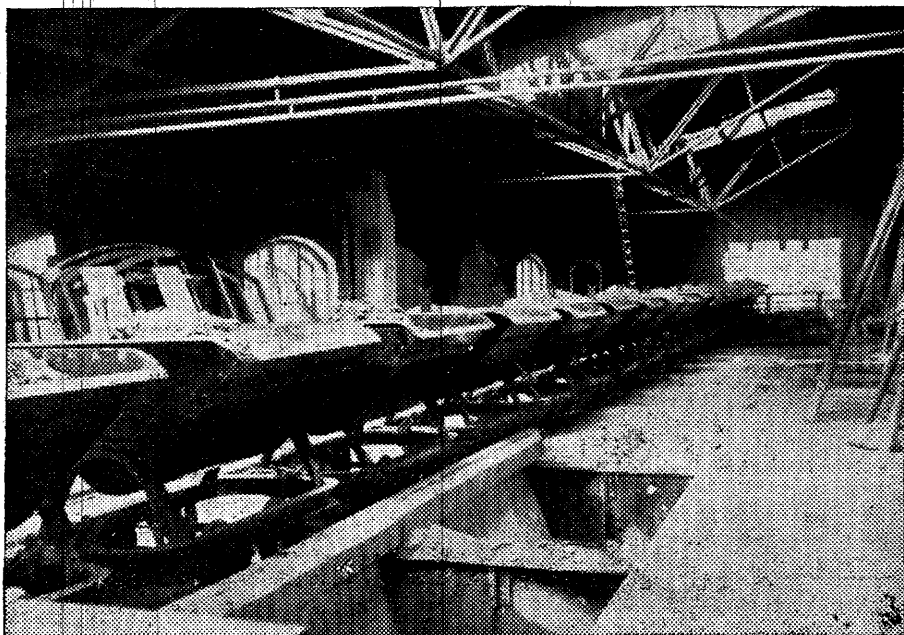
A.-s. Telliskivi Tehaste Tallinna tehase
on suuteline tootma ca 10 miljonit tellist
aastas, reskusteta töötades ka talvel.
Tehas on täielikult mehhaniseeritud. Sa-
mi ja järeplonnid ei satu tööliste kätte
enne abju paigutamist. Sellepärast ei saa
ka selle tehase tooted tööliste käe läbi riku-
tud. Kõik plonnide tarvikud transpor-
teerimised pressilist funktsioonitöö ja sealt
abju toimuvad automaatide aparaatide
abil. Tehases kasutatakse plonnide kuiva-
tamiseks ülejäänud abju- ja katlaaegust, mis
mõnikord tavapäraselt korrasse viiakse. Kii-
riabi kui ka funktsioonitöö mahutamiseks
ca 250.000 kivi. Põletamine toimub ühe
nädala jooksul, ning sellega on nädala
toodang ca 250.000 tellist.

Tänapäeval on Saksamaal, Rootsis,
Soomes ja mujal üle mindud kärgtelliste-
te, millest on rahvamajanduslikult
väga kasulikud. Ka A.-s. Telliskivi Te-
hased oma tehastes valmistab kärgtel-
liseid, see on harilik telliskivi, mille sees
119 auku ja mille mahula ca 1,2.

Arvestades mõttes, et teedeministeeriumi
poolt koostatud määrused lubavad ehi-
tada kärgtellisest poolteistkümne kuu
sejaga, kuna täistellisest sein peab olema
kaks ja pool kivi paks, siis mõeldakse ehi-
tada kärgtellisest sein ehitamisel müüri
paksuse pealt ühe kivi ehk teiste sõnadega
40% telliste kvantumi pealt. Kui aga
meel juure arvestada, et harilikult jää-
rased kärgtellised tehakse mitte harilikult
täistellisest paksuses, s. o. 7 cm, vaid 11,5
cm paksuses, seega kärgtellise mõõdud on
27×13×11,5 cm, siis annab see müüri
paksuses veel 10% säästu juure. Kii-
runeb üldkokkuvõtte 50% peale.

A.-s. Telliskivi Tehased müüb farna-
seid kärgtelliseid 27×13×11,5 cm
(kärg-plottkivi) fr. Tallinn 6,3 int. ff.,
kärgtelliseid harilikult tellise suuruses, s. o.
27×13×7 cm — 4,2 int. ff. fr. Tallinn.
Seda peaks eelsoolmainitud arvestuse mõt-
tes täistellise hind olema 2,1 int. ff., et mõr-
duda ülalnimetatud kärgtellise hindadega.
Sellejuures aga olgu arvestatud veel
kärgtellise järgmised paremused:

- 1) Segu äratavitus väheneb 33%
mõrra ja
- 2) kokkuvõtte tööraha vähemalt 15—
20%.
- 3) Korterite suurus mõidab 1 kivi
mõrra seinte vähema paksuse arvvel.

Sami etteandmise ruum a.-s. „Telliskivi Tehastes“.

Wabriku ehitamisest.

Elavnenud nõudmine tulekindlale ehi-
tusmaterjalile põhjustas uute kivitöö-
tuste ajutamist. Graalgauslik kivitöö-
tus oma vähese produktiooniga ei suu-
tud rahuldada kõiki tellimisi. Tuli asuda
uute ajatööstuste loomisele.

Korraldatud uurimuste najal selgitati,
et Koplast poolsaarel on suuremal hulgal
kvaliteetset kivi, millestõttu wabriku asu-
kohaks jaigi Koplast poolsaar. Tööstuse
hooneks rajutati end. Wene-Vallu tehase
katlamaja. Ühendati ainult katuse kon-
struktsiooni ja ehitati juure uus katlama-
ja, kuna kehtiv määrus ei võimalda kat-
lamaja olemasoleva tööstusruumiga ühise
katuse all. Mõningaid raskesti tekkis kii-
re konstruktsioonis, kuna wabriku seadeldis-
tuli kohandada walmisolevale hoonele,
mitte vastupidi, nagu see on tavaliselt.

10. septembril oli tööstus töövalmis
ja umbes samal ajal lasti välja ka esi-
mesed kivid. Wabrik valmistab kärgtel-
liseid, milledest 119 õhuauku. Need on
kivid, mis välismaal on juba leidnud
rohkem tarvitamist. Rootsis, Saksas, Soo-
mes ja ka mujal ehitatakse välisseinad ai-
nult kärgtellisest. Meil tekib

esimene kärgtellisest hoone Politseiajal.

Ehitajaks on ehitusühing „Dma Ko-
du“. Suuri tellimisi on jaanud Soome-
st, kus praegu walmib mitu suuremat hoo-
net meilt ekspordeeritud kividest. Soo-
mest on tehtud ettepanek müüa linna
Koplast telliskivitehase kogu eeloleva aasta
toodang. Läheneva olümpiaadi puhul
tuleb Selsingis piistitamisele rida uusi
hooneid, milledest oma telliskivitehase
sest ei juuda walmistada vajataval hul-
gal ehituskive. Ka on Soome ehituskii-
rid halwema hagi tõttu meie omadest
tunduvast wiletsamad.

Kärgtelliskivi oma kvaliteedilt mõi-
maldab ehitada 1½-kivipaksuse välis-
seina, mis teeb

ehituskulud senisest tunduvalt odavamaks.

Kärgtelliseid läheb ligemale 50% wä-
hem kui harilikke telliseid. Ka hinnalt
on kärgtellis odavam. Võib arvata, et
kärgtellis leiab meil üha enam tarvita-
mist ja lähemate aastate jooksul ehi-
tatakse kogu maal hooneid ainult kärgtel-
list. Praegu on tööstus saanud tellimisi
mitme Tallinnas ehitada-kawatsetava
hoone jaoks.

Suurema uudisena saame juba jõulu-
deks

laekive.

mis töötavad välja tõrjuda lagede kon-
struktsiooniks vajatavad raudtalad. Lae-
kivid on tõlkindlad ja seniised katjetused
nendega on annud positiivseid tulemusi.
Laekivide walmistamiseks wasta-
m masin on praegu ülesseadmisel.

Praegu walmistavad kärgtelliseid kolm
riiklikku tehast, milledest ehitamiseks on
investeeritud umbes 2 miljonit krooni.
Tööstused on tellimistega üleskoormatud
ja aastane produktioon on ligi 20 mil-
jonit tellist. Minuüki Soomest on ehi-
tud tellimine 40 miljonile kivil. Ema-
joones rahuldatsid muidugi kodumaa tel-
limised.

Koplast tööstushoones.

Koplast poolsaarel paiknew tööstushoo-
ne jätab imponantse mulje. Tohtu-
res kaskatusega hoones waltib äär-
mine puhtus. Kogu tööstus on viimse
wõimaluseni mehhaniseeritud. Suure
produktiooni juures on wabrikus ainult
60 töölisi. Kivide lõikamine ja edasi-
toimetamine sünnib wasta-
vate seadeldiste abil ja nii, et inimkäsi peagu ku-
nagi ei puuduta kivi.

Geofüüsiliselt kuivatis võimaldab kivide
kuivamist 48 tunni jooksul. Peale põle-
tamist mõidakse kive kasutada ehitami-
seks juba 6 päeva pärast. Kivide põle-
tamine sünnib 800—850° kuumusega,
mis saavutatakse kiviõõde põlemisel.

Wabrikul on oma jõujaam, mis ehi-
tud a.-s. Tr. Krulli poolt. Masinate

wõimlus on 300—350 hobujõudu. Elek-
ter jagatakse kohapeal.

Tööstusest umbes paarisaja meetri kau-
gusel asuvad lamidamed, kust lindil kii-
ravad faarifid wasta-
vate jami wabrikusse.
Samilademeist jattub tööstusel 30—40
aastaks.

Kiikliku kivitööstuse produktioon ja
kivide kvaliteet on annud hoogu ka meie
eratööstusele. Praegu kuulub, et mitmed
tööstused Wõrumaal ja ka mujal taha-
wad oma seadeldisi moderniseerida ja
mehhaniseerida ja alustada juba lähemas
tulevikus kärgtelliste walmistamist.

Kuna eratööstused ei ole kohustatud
oma produktiooni müüma kodumaa tu-
rule, siis võib arvata, et meie kärgtel-
lised kujunewad häästminevaks eksport-
kaubaks.

Kärgtellise tulewikust.

Ragu juba eelpool tähendamine, on
kärgtellis leidnud rohkem tarvitamist wä-
lismaal. Meil on ta aga alles undis.
Wastawad katjetused on näidanud, et
kärgtellis oma kvaliteedilt ületab haril-
liku tellise. Elamine kärgtellisest hoones
olewat palju mugavam; õhtu on kiire ja
puhas — wõrdne puumaja omale. Sa-
muti on soojusepidatus palju suurem.
Soomes wasta-
vate katjetustel on leitud, et
kärgtellisest maja kütmineks vajatakse
ligi

pool vähem kütteainet,

kui harilikult tellisest wõi mõnest teisest
kivimaterjalist walmistatud hoones.

Kuna kärgtellis täistellisest on tundu-
walt kergem, siis õjutuvad ka wao- ja
transportkulud wäiksemaks. Kõiki hüwe-
fid kogu mõttes peab ütleva, et kärgtel-
lise tarvitamistelewõtmise annab
juure kokkuvõtte ehituste hinnas.

Wastawate arwutuste kohaselt selgub,
et kärgtellis võimaldab välis-
tuskuludes ligi 50% säästu.

Koplast tehase suuteline rahuldama
Tallinna ja umbes 100 km. raadiuses
linna ümbruse tarvitajaskonda. Eriol-
gust koostatud ehituseeskirjade kohaselt on
meil kärgtellisest lubatud ehitada kuni
viiekordeid hooneid. Soomes on aga
meie kividest lubatud seitsmekordse hoo-
ne peistitamine. Arwata on, et ka meil
peale esimesi katjetusi lubatakse kärgtel-
list piistitada ka kõrgemaid kui 5-kor-
deid hooneid.

Ehitajate — majaomanike seisukohast
peaks kärgtellise turule ilmumine olema
eriti termitatav, ja loodame, et esimesed
katjetused hajutawad ka selle ettevaatlik-
kusest sõltuva pessimismi, mis tavaliselt
ilmneb iga uudistoote tarvitamisele mõt-
misel.

**Paber-
aknakatted**

tumerohelisest
spetsiaalalkartongist

teevad tulevalgusel aknad
täiesti pimedaks, ega paista sugugi
läbi. Vajalised niidasti linnas kui ka
maal, isäranis praegusel ajal.
Vastupidavad üle 10 aasta. Müügil üle
riigi suuremates paberi- ja kardinakaupl.

Ühiselumajade probleemid

Viimasel ajal võib kuulda järjest ja-generaalseid etteheiteid, et eraettevõtlus ei suuda ehitada vajalikel määrade ja vajalikel odavatel tingimustel. Nõutakse, et riik ja linn loobuks selle, et korteriühingute asutamiseks loodaks soodsamaid eeldusi. Need ühingud siis ise ajaksid soe-tama kortereid, mis oleksid odavamad ja head.

Korteriühingute kohta on rohkesti vaieldud poolt ja vastu. Asjatundjad ringid on hoiatanud, et seda küsimust ei ajutaks lahendamata kergel käel: muudkui ehitage aina! Siin peituvad mitmed probleemid, mis vajavad põhjalikumat kaalumist. Järgnevates ridadeis on korteriühingute küsimust käsitatud ühest se-nipundumata küljest, mis lasub sellele probleemile paista footuks erilaad-set valguks.

Korteriühingute alal meil jeni tehtud katsetustest on ilmnenud, et korteriühin-gute elumajade ehitamine on alati läi-nud tuleb praktilisem ja ualadab ehitajat, siis korteriühingus iga osanik tahab pa-rimat, kuid olles asjatundmatu, on ar-vamisel, et mida kallim, seda parem. Ehitajad, kes sarnaselt korteriühingutele ehitavad, teavad rääkida kurioosumlike lugusid juhtudest, kus kallima materjali panemist on nõutud ehituse osadesse, kus sellest pole mingit kasu. Kaasosanitid lepitavad niisuguste nõudmistega omava-heliste arusaamatuste vältimiseks; tõe-sevad ainult ehituskulud. See on puhtal kujul ebaproduktiivne tootmine.

Oli juhus kõnelda ehitusettevõtjaga, kes hiljuti lõpetas ühiselumajade püstita-mise. Ta lubab mitte kunagi enam sar-nast tööd endale võtta. „Meie rahvas pole sarnaselt ühis-tööks veel arenenud,“ lausub ta kibe-sunult. „Meile ei saa keegi selgeks teha, et võime ju seinad ehitada kas või kul-last, aga ega sellest ehituse headusele min-

git kasu ei ole. Rahvamajanduse seis-koht on see aga mahavõetud raha.“

Ehasti on ilmnenud ühiselumajade juures sarnaseid nähteid, et üks isik on korteriühingus mitme korteri omanikuks ja üürib neid välja. Korteriühingu elumaja on püstitatud 3-protsendilise laenuka, kuna eraehitaja oma laenult ja-mal ajal peab maksma 8 protsenti. Ega korteriomanik seepärast oma kortereid odavamini ei üüri, kui seda tehakse era-majades! Kas on niisugusel juhul ühis-elumajade püstitamiseks laenatud kapital õiglaselt kasutatud?

See omamoodi spekulatsioon korteri-tega seab ühiselumajade püstitamise, mi-nu arvates, üldse suure küsimusmärke alla. Ühiselumajade ja korteriühingute püstitamisel on mõte ikkagi ainult sel juhul, kui korteri omanik oleks ühtlasi ka selle finantseeritud omanik, millist moodust meie tehtivad seadused ette ei näe. Kui aga finantseerimiseks jääb maja, siis pole ühiselumajadesse paigutatud kapi-tal rätionaalselt kasutatud.

Ja lõpuks, kui pidada filmas, et aval-datud kalkulatsioonide järgi 3—4-toaline korter mugavustega ühiselumajas läheb maksma vähemalt 1,5—2 miljonit, siis selle rahaga võib juba riskeerida ka oma maja ehitamist. On täiesti normaalne, et 50 protsenti ehituse paigutatud kapi-talist on laenukapital. Oma korteri ase-mel saab inimene siis aga oma maja.

Nõnda jõuame ikkagi otsele, et kor-teriühingute loomine vähemalt sellisel kujul, nagu see meil praegu esineb, pole sugugi kahel käel termitatav mõte, ja korteriküsimust ei aita ka ka otstarbeko-hasemalt lahendada, kui seda teeb era-ehitustegemine.

Ehitaja.

Tapeete

suures valikus soovitatav odavalt

Richard Velss

Tartu mnt. 53

Tel. 313-68

Väike automatk

J. S. Rõster.

Robert Haug väljus väikesest resto-ranist. Ta jäi hetkeks uksele peatuma ja tõmbas kindad kätte. Äkki märkas ta mitte kaugel endast noort daami, kes sei-sis sinise auto juures ja nägi meeleheit-liftu waeva, et avada selle ukt. Daam ei paistnud vanem kui kahekümneaastane, ja ta suurel filmil vaatasid meeldivast lapsenõust närviliselt tema poole.

„Võin ma teid aidata?“
„Oleks teist kena.“
„Rees surus käepideme järskult alla ja avas ukse. Noor daam võttis rooli juu-res istet. Ta kõhles veidi, enne kui küsis:
„Tahin ma teid veidi maad sõidu-tada?“

„Balun, meeleldi.“
„Kuhu?“
„Kuhu soovite.“
„Mootor hakkas käima. Rende tee läks läbi elava liiklusega tänavate, üle atva-rate väljakute ja kadus lõppeks eeslinna hämarusse. Robert Haug naeratas, nä-hez neiu närvilisi liigutusi.
„Kuhu te sõidate?“ küsis ta.
„Maailma lõppu.“
„Olen teile selle matka eest väga tä-nulik.“
„See pole matk, see on põgenemine.“
„Põgenemine?“
„Ja.“
„Kelle eest te põgenete?“

„Neiu ei vastanud, lisas vaid kiirust. Weel üsna kaugel paistis linna tuled. Rende ette kerkis suur mets. Auto peatus äkilise nõksatusega. Mootoriseurin vaikis.
„Kas peatate alati selliselt auto, armu-line preili?“
„Jäa. Miks küsite seda?“
„Kuna mul on autoft kahju.“

„Igal inimesel on oma sõidutehnika.“

„Kindlasti. Undestage!“

Neiu punastas ja vaatas talle kaua otja.

„Ma pean teile midagi tunnistama,“

ütles ta. „Teie peate mind aitama.“

„Meeleldi.“

„Ma kardan seda teile ütelda.“

„Ja eba.“

„Mees pani oma käe vaikelt tema omale.“

„On see midagi väga halba?“

„Jaa. Väga halb. Ma olen waras-tanud.“

„Warastanud? Ja miks ütlete seda mulle?“

„Neiu langetas pea.“

„Kuna tunnen teie vastu usaldust.“

„Ja kuna ma tahan kõige järele hüvitada.“

Oli rumalus minust seda teha. Kuid ma ei suutnud vastu panna. Ja siis tulite teie. Teie aitasite mind. Kõik läks nii hõlpsasti.“

„Mina aitasin teid?“

„Mehe hääl kõlas üllatunult.“

„Ja. Teie aitasite mind. Teie poleks ma kunagi sellega toime tulnud, mul po-lets jattunud julgust. Teie olete siin, et ma warastasin.“

„Miks te siis warastasite?“

„Auto.“

„Kas selle auto?“

„Neiu jaatas.“

„Kas aitate mind? Ka mina töotan võit teha, mis te mulle nõuate.“

„Kas kõik?“

„Kõik.“

Robert Haug võttis äkki neiu pea oma käte vahele ja suudles ta piharaist nias-keid juud. Mõistunult lebas neiu ta käte vahel. Siis rebis ta enese lahti.

„Miks te endale lubate?“

„Ma karistasin teid.“

„Teil pole mind millegi eest karis-tada.“

„Kas teile meeldiks enam, kui auto omanik nõuaks teilt sama lepitushinda?“

Tüfeda töömehe mälestusõhtult

J. Dunapuu töö ja tegemus leidis väärikalt hinnangu

Neljapäeva õhtul kogunesid majaan-nike organisatsioonid ja asutuste juhtive-gelased hotell „Palace“ ruumesse, et pü-hitseda J. Dunapuu mitmekordset tä-hkust ja 55-a. juunipäeva. Kõfutulmude hulgas mõis näha J. Mürki, D. Suur-sööti, A. Rästast, R. Wiederfeldti ja Rõr-gelaart noorem abikaasade, dir. S. Rõrgelaart ja rida teisi majaan-nike liikumises tuntud isikuid.

Juubilaritervitas esimehena J. Mürk, tulelades meele ja kriipsutades alla juu-bilari perekonnaelu ja iseloomustades te-da iseisena, edasipüüdlitu isana.

Juubilaritervitas pangainimehena märkis Majaan-nike Panga dir. S. Rõrgelaart. Oma töölaia tagant on J. Dunapuu alati jattunud aega organiseerida majaan-nike liikumist, korraldada kõnekoos-olekuid küll Kasnamäel, Belgulinnas ja teisel, et selgitada ja üles tõsta majaan-nikele puutuvaid küsimusi.

D. Suursööti märkis J. Dunapuu po-liitilist elu ja püüdlusi sellest alalt. Ta ütles, et juubilar on küll aktiivselt osa

võtnud meie poliitikast, kuid pole kunagi püüdnud tõusta filmipaistvale kohale. Ta on olnud arusaamisel, et parem on olla tasakaalus, filmapaistmatu, kui tungida tippudeni, kust langetamine võib mõjuda rängalt.

A. Rästas tõi esile J. Dunapuu selts-kondilist tööd. Ta ütles, et juubilaril on alati jattunud tahet aktiivselt kaasalöömi-seks seltskondilises elus. Ometi on vii-mane sageli vägagi tänamatu töö ja õh-tul koju minnes end väsinuna tundes kü-sinud: milleks see kõik? Me näeme J. Du-napuu töelise määrina, kes pikki aas-taid on oma tunde kulutanud majaan-nike liikumises tekitatud küsimuste lahenda-miseks ja ürituste algatamiseks.

Lõpuks tervitas juubilarit adm. R. Wiederfeldt, kes meenutas mõningaid kohtumisi juubilariga oma tööalal. Ta märkis juubilarit ohvrimeelsust ja an-dumust seltskondilises töös, mille juu-res ta sageli riskis ainelise kaotusega, et aga päästa vabu tunde ja neid ohver-dada teistele.

Tööludest ehitustööstuses

Ehitustööstuses tegeles koos riigitöös-tusettevõtte a.s. „Ehitaja“ ja Teedemi-nisteeriumi Ehitusosakonna töötajatega 1. sept. s. a. 7822 töötajat, seega 234 töö-tajat ehk 3,1% enam kui aug. algul. Wõr-reldes 1937. a. jama ajaga on ehitustöös-tuses tagasihinev 165 töötajat ehk 2%. Soone ehitamise alal suurenes töötajate arv aug. kestel 243 töötajat ehk 5,6%, kuid võrreldes m. a. oli aug. lõpu seis-madalam 104 töötajat ehk 2,2%. Välis-ehituste alal vähenes aga töömäär võr-reldes eelmise kuu ja m. a. jama ajaga vastavalt 0,3% ja 1,9%.

Puutööstuses töötas 1. sept. s. a. 4993 töötajat, mis on väiksem eelmise kuu sei-sust 966 töötajat ehk 16,2% ning m. a. jama aja seisust — 1417 töötajat ehk 22%. Saevestite alal mõis märgata aug. tagasihinevust osalt seepärast lõpu, osalt aga ka madalate hindade tõttu vä-listurgudel 30%. Ka mööbli- ja wineeri-

tööstuses kitsenes töömäär 2,8%, kuna muude puuelementide valmistamise alal suurenes töötajate arv 3,6% võrreldes eelmise kuuaga. Võrreldes 1937. a. jama ajaga on töömäär vähenemine saevesti-tes — 1272 töötajat ehk 37%, mööbli- ja wineeritööstuses — 139 töötajat ehk 5,6% ja muude puuelementide valmista-mise alal — 1,1%.

Ainult 3 krooni

maksab „Pealinna Tea-taja“ tellimine üheks aas-taks, kuid selle raha eest pakub majaperemeeste häälekan-dja kaks korda nädalas ülevaateid linnaomavalitsuse ja riigiasu-tuste tööst, majaan-nike puutuvaist küsimust, ehitus-tehnoloogilistest uudisist, huvitavat lugemist jne.

Donor Ohula, kitaripihaline, nõtke ja te-rama pilguga mees, edasi Miklos Bela, jaiblon, lai ja aeglane. Bela on hom-mikulauas alati esimene, Imre teine ja Ohula, väle madjar, kolmas.

„Imre baci,“ ütles Ohula, „ärtsin täna õõsi kell katseist unest, just siis, kui külast kandus siia kellahelin. Näen, pare-mat woodijalga mööda ronib üles hiir, istub tagajalgadele ja vaatab mulle otja.“

„Mis!“ kõrgatab Imre vihaseks. „Ta-han kohe järele maadata ja lõpku üles seada!“ Ta tõuseb toolilt.

„Tulen kaasa!“ ütles Ohula. „Näet-sin meeleldi, kuidas hiiri püütakse!“

Bela raputab selle üle pead ja jääb üksi. Rõstas tergeid hamme. Julika tu-leb heledas kleidis trepist alla. Bela fil-madeist helgib talle sõbralik soojus.

„Bela,“ ütles naine ja naeratas, „olen nii nälgane! Ja unine! Ärtsin täna õõsi kella kaheteistkümnene ajal unest, just siis, kui külast kostis siia kellalöömine. Näen, paremat woodijalga mööda ronib üles hiir, istub tagajalgadele ja vaatab mulle otja! Weider! Kuid äratas mu siiski. Pean ma Imrele ütleva...!“

„Äbi arvatud atna kostab meeste sam-me. Imre! Imre! hüüab Julika. „Tule siia, pean sulle midagi ütleva!“

„Tulen!“ hüüab Imre vastu. „Tulen, Julika, mu kallatüki!“

„Broua Julika!“ ütles Bela tafa. „Ohula juba jutustas hiirest...!“

Kaks suurt, surmani lohtunud filma vaatavad teda. Imre tuleb raskete sam-mudega siia. Ta paneb oma hiiglaske Julika heledatele juustele.

„Mis on, Julika, kallid?“

„Ei midagi erilist, Imre,“ kõgeleb nai-ne, „tahtsin vaid ütelda, et magasin hästi...! Mis... mida teed sina?“

„Oh, lähen praegu hiiri püüdma! Bela, tule kaasa!“

„Ei,“ ütles Bela, „ma ei vaata mee-leldi, kui hiiri püütakse!“

Keskööhiir

C. v. Loth.

Imre bon Tihany omab Ohõnghõs suure mõisa, ilusa maja ja noore naise, nimega Julika. Imre on hiiglane, ta õlad on laiad nagu vundteetamm ja tema raskuse all ägavad hõbused. Ja praegu veel tawatseb ta mustlasviinudajaid oma õlgadele istuma panna, et need talle üsna kõrva siia mängiksid. Minult õõseti Imre nõrkast liiga tugevasti, mis kõlab, nagu jactaks puid ja lõhutaks neid pee-neks. Kuid Imre on tavaliselt, ja kuna ta ei taha segada Julika, oma kallatüki-fese, und, on ta oma aseme viinud maja teise tiiba. Ja Julika mõib puhata kaua ning hästi ja hommikul varsti enesena ning järvafilmalilena ilmuda eisele.

Imre on ka ülikülalislahke. Ta on kuttunud mõned inimesed Bestist oma suure majja, ta lasub tojajeril woolata ja oma jahikundist kõik metsloomad ning linnud peletada; õhtul pidustatakse must-lasmuusika jaatel. Külaliste seas on

Tallinna ehitusalasse puutuvast küsimusist

Soome tellib Eestist 40 miljonit telliskivi! — Miks Narva mnt. ei arene ehitustegevus?

Böördufime ehitusbüroo „Treubert-Trethjafewitshi“ poole, kust hra Trethjafewitsh meie lehele jutustas Tallinna ehitusalast järgmist:

Ehitustegevus Tallinnas näib küllalt elav. Tööd on rohkem, kui kunagi varem. Peale muu kuuldamasti peatselt alustatakse kunstimuuseumi hoone, lennukaama jne. ehitamist, seega algab juba ka suurte riiklike ehitiste püstitamine. Ehitusmaterjalide hinnas oli hiljuti märga kõikumist. Kui Sakamaa oli jõuga lüüeslastele appi marssimas, päewa pealt tõusid raua- ja plekibinnad. Ehitusteks tarvisminewad rauatagavarad olid meil aga otjas, isegi aurikute teel oleva raua hinda tõsteti 10% — põhjendades seda waid lausega „foris määbör“. Kui sõda jäi tulemata, langes rauahind endisele tasemele. Samuti tõusis plekibind tunni keses 10%.

Meie ehituskultuurist.

Meie ehituskultuuri tase üldiselt pole kõrge. Seda sellepärast, et meil laialdaselt ehitamine ei ole kestnud kaua.

Wene ajal ehituste alal oli waikus, sest ehitati peamiselt kindlusi, barakke jne. Wõõrsate elumajade ehituse alal aga puudus meil suurem wilumus.

Sel põhjusel ei osatagi head tööd n d u d a. Halvasti on mõjunud ka see, et aeti taga odawust. Ehitamise sai oma kätte see, kes odawamini tegi. Kuid see maksis ka oma tööliste wähem palka, ajades läbi kõige juhuslikumate töö-kätega. Selle all kannatas endastmõistetawalt töö wäärtus. Siin mõiks mainida järgmistki näidet: meie maksame ukse ettepanemise eest kaks krooni. Kuid on neid ehitusettevõtjaid, kes selle eest maksawad 60 senti...

Ünneks wiimasel ajal on siin teostumas pööre, juba arwestatakse ettevõtte soliidust. Mõistetakse, et odaw ehitus ei tule mitte plusiks, waid wajab warsti remonti — see pole ratsionaalne.

Kui ehitusettevõtjail tuli omawahel pinewalt konkureerida, ega siis saanud arwestada head materjali, waid kasutati kõige odawamat. Oleme nüüd siiski olukorras, kus soliidsele ehitusettevõtjale maksetakse 5 kuni 10% rohkem.

Mõistatakse tööstust. Palju on siin kaasa aidanud Insenerikoda, paigutades ehituste wastutawatele kohtadele insenere jne.

Ehitamisalalisest korralagedusest oleme wälja jõudmas, areneme positiivses suunas.

Tõine puudus on aga headest oskustöölistest.

Sellest me nii kiire ajaga üle ei saa. See puudus jääb kauemaks püsima. Sõid oskustöölisi areneb waid pita aja jooksul. Kõige wähesim on künnikute ja tehnikute küsimus. Suur põud on nende õppinud tööjuhatajate järele. Ükski õppeasutus ei ole mõimeline neid produtseerima. Wõidakse omandada haridust, oskustöölise diplom võib taskus olla, see aga ei taga veel, et osatakse tööd. Teoreetilist ettevalmistust üksi ei piisa, et õppinud tööliste, meistri kohal tegelikus elus suuta töötada. Peaks kümnitüks saada on raskem, kui ülikooli lõpetada või inseneri diplomi omandada. See on kõige raskem koht ehitustööliste tiensides.

On maja vähemalt 15-aastast praakist, et kümnit oma asja hästi tunneks.

Inseneri või tehnik, kes koolipingist tulnud ja kel puudub praktiline ettevalmistus, kui teda lasta tööd juhatama — ei suuda töö juure üldse ajada, kuna praktiline osa on talle wõõras.

Uudusi ehitustehnikas.

Meie ehitusalalisi uudiseid? — Elektripliitid. Esimese maja elektripliitidega meie ehitamine hra Lindele Jakobsoni t. 1934. a. See on täielikult elektrifitseeritud. Nüüd on elektrifitseeritud maju Tallinnas palju juure tulnud.

Uudis on ka fildapinnaline radiaator, rootsi tüüpi. Neid valmistab kohapeal Klemmer. Need radiaatorid on ühendu-

ses ka tubade ventilaatsiooniga. Nimetatud radiaatorite paremusel on — nende esteetilisem välisus; fildapinnalistena atende all neid ei märkagi; neid võib pealegi wärwida tapeedi toonis. Kuna nad on ühenduses ventilaatsiooniga, siis talwel nad juhiwad wärsket soojendatud õhu ruumi ja teisalt jälle wälja, mistõttu toimub kistem õhu tsirkulatsioon.

See uudis on küllalt tähtis, sest jeni jättis ventilaatsioon palju soowida, eriti talweis awalise ehituste saales jne.

Ühisantenn.

Uudisena mõiks mainida ka ühisantenni, mis kuuldamasti lähemas tulewikus tahetakse üldjunduslikuna läbi wiia. Majade fatustelt kaotid pilliroometajad, kuna üks antenn maja peale on küllaldane.

Weel mõiks märkida Wajalemma marmitööstust, mille riit asutas kohtuminiisiteeriumi kaudu. Selle tooteid saab kasutada wälisfassaadide woodriks, või siis poleeritud fisearhitektuuri jaoks, nagu wesiüülilide woodriks, laminats jne.

Tänu meie presibendi algatusele, rõhutatatakse üha enam fassaadi. Uued majad omawad aina ilusamaid efikülg, linna ilu on ilmselt tõusnud.

Narwa mnt. wäljaehitamistest.

Narwa maantee täisehitamine? Kas on see ehitustehniliselt kiire ajaga mõeldaw, ütleme ühe aasta kesel? See on täiesti mõimatu. Ehitustehnilisil põhjusil nii suurt ülesannet, kui seda on Narwa maantee täisehitamine, on ühe aasta kesel mõimatu läbi wiia. Meil pole selleks nii palju oskustöölisi, aga ka mitte wajatawat ehitusmaterjali ning kapitali. Seniseni pole me riiklikelt tehastelt saanud telliskive. Kuuldawasti Soome on annud meie telliskiwitehastele juure tellimise, nimelt 40 miljoni kivi peale, et Helsingi olümpiaadi-ehitust läbi wiia.

Narwa mnt. täisehitamise korral oleks aga wajaline, et riiklikud tehased mõiksid telliskive anda piiramatul arvul.

On huwitaw küsimus: miks Narwa maanteel nii wähe ehitatakse? Kuigi see on Tallinna ilusaim rajoon, mis peaks just ehitustegevust soodustama. Siin aga on rida põhjusi, millest jeni waikides on mõnda mindud.

Eitaks, linna ärirajoon nihub Tõnismae suunas, jättes Narwa mnt. rajooni tahaplaanile. Narwa mnt. ehitused seega ei ole kõige tasuwamad. Teisteks, Narwa mnt. kruntide piirid on tawalisesti salilised, krundid on ebamääraselt kujundatud. Neile on tehniliselt raske ehitada, kuni krundid pole mastastikku korraldatud.

Peapõhjuseks on aga — w a g a h a l b m a a p õ h i. Seni kanalisatsioon Narwa maanteel alus liialt madalal, majadesse polnud mõimalik ehitada korralikke keldreid. Keldri mõis siia ehitada ainult üks meeter alla kõnniteed. Kui kelder oli jügarawam, siis mereft uhtus wett sisje.

Kui esimesel korral asu w a d ä r i d, siis on ilmtingimata waja 2 meetri sügawusi keldreid. Keldriteta maja on hoopis wäiksema tasuwusega keldritega hooneft.

See oligi põhjuseks, miks ehituskapital hoidus Narwa maanteelt kõrwale.

Mina isiklikult just sel põhjusel ei ehitataks Narwa maanteele.

Kuuldawasti kanalisatsiooni on seal hiljuti jügarawamale pandud, kas aga küllaldajelt, ei tea.

Peale muu Narwa maanteel ei ole weel täiesti selge, kust jookseb ja saab jooksta punane joon.

Need on põhjused, miks Narwa mnt. nii kiirelt pole uuenenud, kui see oleks mõeldaw ja kuus me ehk soowime."

Küttepuude turul pole karta kriisi

Küttepuude tagavarad osutuvad küllaldasiks — Esimene briketisaadetus jõuab müügile novembris — Uus metsa ülestöötamine alanud

Küttepuude tagavarade loffuostmine, millega puurhoooid tegid algust juba juunel, on nüüd jõudnud oma haripunktile. Nii rannalaewadega kui ka raudteel saadetakse Tallinna rohkel arvul küttepuud. Ühtlasi mõimaldub juba ka saada ülewaaatlikku pilti küttepuude turu kujunemisest eelolewal talwel.

Käesolewal juunel arenes küttepuude loffuupool Tallinna, kui suuremasse tarwitamiskeskusse, waga wiisalt. See põhjustas arwamisi ja seletusi, et küttepuude tagavarad eeliseiwaks talwets mõiwad kujuneda napiks, ning seetõttu puude hind talwel turul tekkima kriisi tõttu mõib tõusta.

Nüüd on aga selgunud, et need oletused ja kartused on osutunud enneaegseiks. Küttepuude tagawaru on juudetud muuretjeda küllaldajelt ning nende napiks jäämist ei ole karta. Küttepuude hind püüfib praegu samal tasemel, nagu ta kujunes mõõdunud aastal, ja näib peagu kindel, et ta sellele tasemele ka jääb.

Kiigi metsatööstuse küttepuude laos müüakse praegu küttepuud järgmistele hindadega: lühikejed puud, 50 cm pikad — Kr. 14.80 neli meetrit (endine jüllamõõt), pikemad puud, 75 cm. pikad —

Kr. 21.60 neli meetrit. Kõjed ruumimeetri viisi maksawad Kr. 7.40 ruumimeeter. Umbes samal tasemel on hinnad ka erapuuhoooides. Mõõdmine on jõudnud kujuneda juba wõrdlemisi elawaks.

Mis puutub turbamüüki, siis riiklik turbatööstus on tänawu turwast töötanud tagawaraks kaks korda niipalju kui mõõdunud aastal. See tagawara peaks tagama kõikide nõudmiste täielise rahuldamise.

Peale selle novembrikuus pidi saaduma müügile ka esimene saadetis briketiti Tori briketiwabrikust. Kuna briketiti töötamist üldse ei olewat turba omalt tunduvalt juurem, siis võib arwata, et nõudmine ka sellele uuele küttematerjale kujuneb rohkeks. See asjaolu põhjustab isegi mõnedes ringkondades arwamisi, et küttepuude hind eelolewal talwel mõib ennemini langeda kui tõusta.

Alganud on juba ka uus metsa ülestöötamine lõunapoolsetes metskondades. Kuna aga wälisööd kõikjal ei ole weel täielikult lõppenud, valmistab metsatöödele eialgu teatud raskusi tööliste puudus. Metsa ülestöötamine areneb wast täide hoogu wälisööde lõppedes ning jäigiste metsaotsjonite teostumise järele.

Majaomanike sünnipäewi.

Jaan Siidam 50-aastane

Homme, 16. oktoobril, pühitseb tuntud majaomanike organisatsioonide tegelane Jaan Siidam oma 50-aasta sünnipäewa.

J. Siidam on jündinud Järvamaal Türi-Pallitu wallas 16. okt., 1888. a. mõisarentniku pojana. Sia warajase surma tõttu tuli noormehel õige noores eas wõtta enesele perekonna eest hoolitsemise kohused. Edasipüüdliku mehena töötas J. Siidam enese aga raskustele waatamata üles ja oli juba 1911. a. Tallinnas majaomanik. Praegu kuulub J. Siidam Tall. Majaom. Seltsi juhatusse, on tegew majaomanike majanduslikes ettevõtetes — Majaom. Pangas ja nõut. liikmena kindlustuselts „Eels-Majas“. Seltskonnatgelasena J. Siidam on wõtnud osa riiginolikogu, linnawolikogude ja rahwahäaletuste organiseerimise tööst, olles 14. walimisjaoskonna juhataja.

Abiesus on juubilar 1914. a. jaadif Etaterina Telliskiwiga.

J. Siidami eluloos tuleb eriti alla kriipsutada tema wiia hinge majandusmehena. Rewolutsiooni ja segaste aegade keerises on ta mitu korda kaotanud oma waranduse. See ei ole aga juubilaril kunagi wiinud meeleheitele ja ta on uuesti alustanud otjast peale. Majandusliku jõuise ja ifefeiswuse saaputamiseks on ta kasutanud mitmesuguseid teenimiswõimalusi, olles waheldumisi kõrtsnik, kaupmees ja lihne töomes. J. Siidam pole kunagi tööd põlanud, waid on finni haaranud igast teenimiswõimaluseft.

Tema rohke sõpradering loowib talle sünnipäewa puhul õnne ja jõudu!

Majaomanikud!

Tellige ja lugege

"Pealinna Teatajat"

Luterus, Jüri	15. okt.	1885. a.
Rosinfewitsh, R.	"	1875. a.
Martens, Jaan	"	1882. a.
Saljaswäli, Mart	"	1854. a.
Männik, Hans	16. "	1881. a.
Kiisa, Anton	"	1891. a.
Malswäli, Paul	"	1901. a.
Kraemann, Marta	17. "	1883. a.
Woolmann, Martin	"	1889. a.
Willems, Georg	"	1891. a.
Jänes, Johannes	"	1885. a.
Wassiljew, Peeter	"	1877. a.
Dolski, Dimitri	"	1895. a.
Semidor, Eduard	18. "	1892. a.
Bormann, Karl	"	1869. a.
Kiiner, Jda	"	1881. a.
Attemann, Anna	"	1870. a.
Joakit, Karl	"	1888. a.
Toomann, Mihkel	"	1877. a.
Wanase, Jaan	"	1883. a.

R. Rosing 55-aastane

Esmapäewal, 17. okt., pühitseb oma 55-a. sünnipäewa tuntud majaomanike ja tuletoojetegelane Rudolf Rosing.

R. Rosing on jündinud 17. okt. 1883. aastal Tallinnas. Agara tegelasena ta on wõtnud osa majaomanike organisatsioonide tegewuseft, kuuludes praegu Tall. Majaom. Seltsi juhatusse. Edasi on R. Rosing tuletoorje Jda malmkonna propaandapealikuks, ennatjalgawalt töötanud kaasa kaitseliidus selle loomisastail, olles praegu omakaitse ja kaitseliidu weteraanide ühingu juhatusliige. Weel on R. Rosing Lihunikmeistrite Ühingu auja juhatuseftige.

Sünnipäewa puhul majaomanike pere jaadab R. Rosingule oma ühised parimad õnnesoowid!

Inglismaa tänapäeval

Järvede piirkond

G. Abram.

Seistes pilgu Inglismaa, Walesi ja Šotimaa teedetaadile, paneb inimesta, millise otse süstemaatilise järjekindlusega on ühendatud siin kõik tähtsamad ja vähemtähtsad teekesed. Näib, kui oleks mõni hiigelsuurel kudemine oma võrgu Briti saarestikule. Kõik teed selles võrgus on kaetud kas asfalt-, kement-, betoon- või kummiisillutusega. Kõikimata pealiiklusjoontest, millised ühendavad tähtsamaid keskusi — juurloinnu ja juurloinnu, on ka vähemtähtsamate asulate — alewife, külad teed ja isegi üsifite talude karjateed asfaltteeritud. Seetõttu puudub Inglise teedel tolm.

Lütlemine, meie oludega võrreldes, on ennekõikematuks elav. Arvestatavate juurloinnu andmete alusel jõuavankrite arv Briti saarestikus enam kui 4 miljonile.

Paljude peateede asutamine ulatub tagasi Caesariaegale, mil Inglismaa oleks waid tähtsusetu provintsinä juures Rooma impeeriumis. Need roolaste poolt ehitatud pealiiklusjooned, samast ajast pärit sildadega, moodustavad veel tänapäevalgi tähtsima osa siinsest teedevõrgust.

Kui jaksasid asuüid ehitama oma „Reichsautobahn'e“, heideti Inglisele kordumalt ette tema teede kiirust ja kurwide-rikkust. Kuid nurisemiseks on wae-walk põhjust. Ka siin leidub küllaldaselt lainu 30—40 km. pikkusi kurwideta teesi.

Sõites pikemat maad, laub ju ees näilijelt lõputa sinakas-hall mafadam-maantee, keskelt ja servades walfjad wõi kollakad triibid kui sümboolsed juhijed, milledest kõrvalaldumine pahatihti wõib lõpetada su maie rändamise. Wäite wääratys ja su jäänustest jatkub waid „hanguga kokuajamiseks“.

Mootori ühetoonilise laulu saatel, wastaste neelates kilomeetreid, fertiwad wägi minewiku warjub filmade ette. 2000 aastat tagasi liikusid neil teedel Caesarid wõitmatud leegionid, rutates oma geniaalse juhi käjul kiirmarssil Londinium'ist äsja puhlenud rahutuste koldele, meffikute põhja wõi lääne mägi-suguharude maa-alal. Kas teadis Caesar unesti aimata, et ta käjuga nende teede ehitamiseks pani aluse selle maa peaarteeriatele, millistel on sajandite wältel tuiganud elu — tänapäewani?

Jõuan künka harjale, kust awaneb unustamatu waade ümbruskonnale — „Midlandile“: loffawad aiad, lambakarjad ja lillewälad. Gemalt walendab lennupäli — kummed wäikesed äppelennukid helgawad hõbedaselt hommikupäikesel, on alanud enneldunafed harjutused. Jõudes nende kohale, teeb üks kaheistmelise lennu järsu pöördet ning wõtab kufi minu suunas. Juba ongi ta auto kohal — möödu? Ei! Elegantsed kaarega teeb ta õhus pöördet ja lastub madalale tee kohale, liiab kiirust ning olemegi peatselt kohakuti. Tee on lai ning sirge, liian kiirust, liifan oma masinalt päikesetähe ning wiipan terwitades oma saatjale. Kuid juba on nad möödnud, ehkki kiirusemõõtja näitab enam kui 80 km. tunnis, näen waid terwituseks tõstetud käsi. Nad tulewad wael kord tagasi, see-kord digne madalalt ning järsu sajab mu kõrvalle istmele kompvekirahet. Näen edeistmel kelmikalt naeratawat tütarlapsenägu, wiipan wael kord ning juba ongi nad mul filmist kadunud. Inglise noorus õpib lendama!

Päite filmapiiril iffa kõrgemale tõus-tes kõrgetab halastamatult, sundides üha enam rõnwaist wabastuma. Selendama fettana jaadab ta tuliseid kiiri maa poole, ja olgugi, et awan kõik atnad ja katuse, on kuumus siiski meile, põhjamaalajale, raskesti talutaw. Ostin parajasti jähinat paifa peatumiseks, kui korraga lähema puudealga juurest astub teele ülesõstetud käega neiu. Suudan wael parajasti anda märku minust mööda-õjita tahtwale wesoõidukile, et kawatten peatuda, ning tõmban pidurid peale.

Selgub, et peataja on nn. „tramp“, ärajeletatult ifik, kes oma puhkuseajal maffab ning wõimaluse korral kajutab möödnudate mootorõidukite juhtide küla-lislahkust. Nagu hiliem juttu puhudes selgus, oli mu ootamatu külaline teel

juba 10 päewa. Alates oma matka Londonist, on ta selle aja jooksul jõudnud edasi juba enam kui 400 km. Sõidame toos tuni Penrith'i, kus lahtume, kuna raiwatten siin paar päewa peatuda. Lahtumisel jaan tingituseks hobuseraua — jargneva tee õnnets. Olen nüüd Põhja-Inglismaal, kuuljas „Lake District'is“, „järvede piirkonnas“, kus järwi ümbritsewat magede tipud tuunduwad tohasti enam kui 1000 m. kõrgusele. Nimesed nagu Ullswater, Wawentwater j. t. on turis-tidele hästi tuntud. Kõrgete magede wael, millede tipud pea alati on ümbritsetud uduloorist, paiknewad maalilised järwed neis aserjeweate saarestestega. Ei unune nii tergesti too hommik, mil digne wara, enne päikese tõusu jõitfin Ullswater'i järwe ääre, et teda ümbritsewatelt magedelt heita pilku järvede piirkonda. Pijerdab terget uduwihma, tüübiline nn. „Scottish mist“, kui algan maffetõusuga. Tee on mudane ja libe; mida kõrgemale jõuan, jeda tihedamaks muutub udu. Kaotan juba igajuguse lootuse midagi näha, kuid „jonn on Sumalaft loodud“ ja ma wansjin edasi. Olen waevalt üles jõudnud, kui lööb punetama idapoolne ilmapiir. Udu on aga alles tihed ning katab allpool asuwaid järwi ning asulaid, waid magede tipud walendawad kui üsifitud forallirahnud udumeres. Juba ilmuvad esimejed päikesetired, muutes udumassi walgeteks kui piim, lööwad jarama miljonid lastetilgad rohutõrrel. Setfeks julen filmad, weetikadel murduwad päikesetired tipuwad pimestama.

Meglaftelt hakkab udu hajuma. Münd ümbritsew maailm on kui uuesti sündinud. Suudan juba selgesti eraldada mäe jalal laiuwa weefogu piirjooni. Näen korstnast tõuswat suitsu ning taamal lambakarja mäe küljel. Ja siis näen ka päikesel ennast, kui owaalne roofakas-punane fetas tõuseb ta peaaegu filmanähtawalt, kullates tertwet maailma oma kiirte ülitõuluses. Ei tahaks siit nii peatselt lahkuda, jett jäärast päikesetõusu näeb harwa. Geisan hardumuses ning waatlen mu jalgade ees laiuwaid wete-wälju, meffi ning ajalaid. Säärastelt wõisid küll ennemuiste seista tule- ja päikese-kummardajate rahwaste preestrid hom-mikufes wäitufes ja jälgida uue päewa sündi, lugesed tõuswast eluandjast lähenevate päewade ja nädalate õnne ja õnnetust.

Muljed tunduwad tihti unustamatuna, kuid näeme iffa jälle uusi maastikke, sündmusi ja inimesi ning unustame warem nähtu. Wõningad tähelepanekud ja elamusjed jääwad aga püsima terve elu-aja wältel ning arwan, et kõne-all olew warahommik on üks selliseid.

Linna spordiinstruktori ametis- leseadmine Turus

Turu linnarolikogu otsustas seada ametisse erilise spordiinstruktori linna poolt ja määras talle palgaks 3000 mk. kuus. Instruktorigi nõutakse wõimlemis-õpetaja kuitet wõi spordiinstruktorigi fustet lõpetamist. Peale selle ta peab emi-ma pikaajalist wõimust kehalise kaswa-tuse instruktorigi wõi mõnel teisel sel-lele wastawal alal. Spordiinstruktorigi ülesandeks on juhtida spordihuvilist noortugu nende harjutufis, olla nõustaja spordi alal, juhtida omawalitsuse spordindust, walmistada ette kehali-se kaswatuse ameti spordiasju ja neid ette kanda, walwata nende ühingute tegemise järele, kes saawad linnalt toetusi kehali-se kaswatufeks, abistada koole spordi alal jne.

Ühemehe-allweepaat.

Ameerikas, Michigani järwel demostreeris keegi ameeriklane ühemehe-allweepaati. Demonstratsiooni jälgiti suure hulgiga. Allweepaat on neli meetrit pikk ja 60-cm läbimõõduga. Kuulst sarnleb ta haikalale. Demonstratsioonil wiibis paat kuni kümne meetri jügawu-kes ja täitis kõik temale pandud lootused. Mut leuitust kawatfetakse kajutada Ameerika jõjwäes.

Winston Churchill, tallest kõneldaske kui uuesti Inglise walitsuse liikmest, lahkub parlamendihoonest.

Kes oli Eduard Benesh?

Et jälitada maailma rahu ja wältida — wõimalik, et ainult ajutiselt — Euroopa, leega ka maailmasõda, ohwerdasid juurriigid Versailles' rahulepinguga loodud Tšehhoslowakkia Sakjamaale. Versailles' rahulepinguga ellufututud Tšehhoslowakkia ilaks oli jelle wabariigi esimene president Masaryk ja tema lähemaks kaastõlijeks Tšehhoslowakkia teine president Eduard Benesh.

Müncheni kokkuleppe põhjal Versailles' lepingu alusel loodud Tšehhoslowakkia omandab koguni teise ilme, mille wastu president Benesh pidi wõitlema. Kuna tema wõitlemine kõigi abinõudega oleks eeskätt eile kutsunud sõja, lugematu suure arwu inim- ja ainelisi ohvreid kõigilt rahwastelt ja oleks wõinud saada saatustlikuks Müncheni kokkuleppe põhjal taktutudki fulgebega Tšehhoslowakkiale, siis Benesh ei wõinud jääda kõrbitud riigi juhiks ja astus presidentiametist tagasi.

Dr. E. Benesh sündis 28. aug. 1884. aastal talunil Matwei Beneshi kummen-da lapjena. Matwei Benesh oli tark talumees, kes hindas hariduse tähtsust: oma lastele pühidis ta wõimaldada wõimalikult suuremat haridust. Kõlm last oma-wad testoolihariduse, kuna kõige noorem — Eduard — sai kõrgema hariduse ojalijeks. Lapsepõlwe Ed. Benesh weetis oma jünnikilias Piljeni lähedal. Gümnaa-

siimi E. Benesh lõpetas 1904. a. Juba gümnaasiumis õppides tundis ta huwi sõjiaal- ja poliitiliste küsimuste wastu ja hakkas tegelema kirjandusega. Üli-koolis huwitasid teda Masaryk ja teiste filosoofide ja sõjiooloogide loengud. 1905. aastal Benesh jõitis noore üliõpilasena Pariisi, kusjuures tal Pariisi jõudes oli raha umbes 60 austria krooni. Kuid tal oli suur noorusenergia, tugew tahe ja oskus pühida ülesseatud eesmärgi poole ning wõita kõik takistused. Ja 1908. a. E. Benesh lõpetas ülikooli õigusteadus-konna doktori auhkaadiga. Oma teadmisi täiendas ta veel mitmetes õppeasutustes loengute kuulamisega. Hariduse täiendamise otstarbel Benesh reisis Inglisemaal ja Sakjamaal. 1909. a. Benesh pöördus tagasi Prahasse, kus sai Praha kaubanduseafadeemiasse profesori koha. 1913. a. Benesh nimetati Karlowi ülikooli sõjio-logia õppetoolile dotsendiks. Sel ajal noor professor olid waid 29-aastane. Kuid ta oli suutnud awaldada juba mitu teaduslikku tööd. Samal ajal wõttis ta elawalt osa ka poliitilistest tegevustest, mis awaldis Tšehhoslowakkia iseseiswuse ettewalmistamises. Kui 1918. a. Tšehhoslowakkia kuulutati iseseiswaks, nimetati E. Benesh wabariigi wälisministriks, millises ametis püsis 17 aastat, mille järele ta 18. detsembril 1935. a. waliti Tšehhoslowakkia wabariigi presidentiks.

Cesti Kulturfilmi „Rah-watantsude“-film

Lai awalikkus wõib kinodes jälgida Cesti Kulturfilmi uusi tooteid. Neid on juba mitu, ja neist igüks on wõrdlemisi ulatuslik ning wäärtusliku kultuuraja-loolise siuga. Edu on ilme. Ka teostus, mis puutub kompositsioonilist külge, on küllaltki läbimõeldud.

Kuid tehniline läbiwõtmine, eriti mis puutub „Rahwatantsude“-filmi, jatab kahjuks liialt palju soowida. Nii laugelt kui ta lähedalt waated on udused, ahma-sed, terawuseta. Ei ole peagu ühtki õn-nestunud lõiget, wõi siis wabest muusi-kalises jaates kandlemäng. Esimene tant, „Targa rehealune“, mis just eriti huwi-taw ja mõjuw oma arhailise stiili tõttu, mis Sakjamaalgi leidis erilistena walja-tõstmist — jeda pole osatud filmida.

Cesti Kulturfilmi juhatusel tuleks tehniliste jõudude alal midagi ette wõtta, jett, näiteks, ollakse wäljastpoolt wal-mis E. Kulturfilmile omi osufi pak-kuma, ja meilgi on olemas filmimise alal teisi kogemustega isikuid — kuid wäide-takse, ega sealjed jõud nii tergesti teisi töö lähedale ei lafe.

„Rahwatantsude“-film on aga neid, mis annab põhjust katjetamiseks uute ifi-kutega. Kuna E. Kulturfilm on teinud edufamme, loodetawasti ta on walmis weelgi kõigeks, mis waid edasi wiiks.

J. P.

Cestlane lätistub

Kõnelufist wäliseestlastega, kes elawad Lätis, kuulub endiselt lätistumine käib täies hoos; eestlased iie on wäga passiw-sed, lähewad lätile keele peale üle, lapsed käiwad lätile koolides jne.

Üks wäliseestlane, kes praegu Tallin-nas, kuid kelle mees on Lätis kodanik, peale muu jutustas weel, et „ega meid, eest-lasi, eriti eestlase katfeks ei julgustata seal, kus jeda ehk loota tahaks.“

Käifin Cesti konsulaadis, et sealt kaudu tellida kodumaalt oma laulatusunnis-tust. Kuuldes, et olen Lätis kodanik, sain aruitlema wastufe: „Meil pole teie jaoks midagi...“

Sellega ma ei jätnud. Lahtufin kon-sulaadist ja käifin helistafin wäljast tele-foonil ja ütlesin, mis ma jäärastel wastu-jeft arwan...“

Ilka jurma.

Elas kord kuulus ja armas kohtunik, kes tegi iffa kühitefe ja selge otufefe furma!

„Kuis see tuleb, et ja iga oma kaebelalufe furma mõistab?“ küfib temalt kord sõber.

„Mõh,“ naeratas kawal kohtunik. „Zu-gu on ifeenefest wäga lihtne. On kaebelalune noor, siis mõistan ta furma seepärast, et ta muidu wõib wael midagi jeadufewastat korda laata. On aga kaebelalune wana, siis jällegi furma seepärast, et ta kindlasti oma elus on enne-mini juba kellegi ära tapnud!“

Tapeete

Fr. Martinson Tallinn, Tartu mnt. 1, kõnetr. 314-00

uudismustreid moodsaimas valikus parimaist vabrikuist soovitab

Kolm päeva

kodu- ja välismaalt
Kodumaalt.

Raamatunädala organid moodustati

Seltsfondlike organisatsioonide esindajate nõupidamisel otsustati lõplikult tänavune raamatunädal pidada 4.—11. detsembrini. Nõupidamisel, millest võttis osa 40 esindajat Tallinnast ning Tartust, moodustati 17-liikmeline raamatunädala juhatus, kuhu kuuluvad: A. Weiler, M. Riviiste, M. Järna, E. Wender, pr. J. Steinmann, J. Tallaia, R. Kalju, W. Horm, E. Rugis, Ed. Subel, R. Reia, E. Oja, R. Kadak, A. Leinjärvi, J. Jait ja J. Nami.

Ülemaaline meistritepäev kofku

Raubaandus-tööstuskojas peetud Tallinna meistritekogu koosolekul arutati peamiselt küttesõukuse küsimusi. Põhjalikmale kaalumisele võeti õppinud tööliste ja meistrite eksamite kaavad. Eksamite kaavade arutamiseks valiti koosolekul komisjon, kes oma töö tulemused ja ettepanekud esitab uuesti meistritekogule. Selleks anti komisjonile ühendamalane tähtsuse.

Küttesõukuse küsimuste laiemalavalatuseks arutamiseks otsustati kutsuda kofku tuleva aasta jaanuaris või veebruaris ülemaaline meistritepäev.

A. Lubaäär ühinda Wiini

Raskejõustikuliidu juhatusel koosolekul otsustati tõstmise MM-võistlusele Wiini (peetakse 21.—23. sept.) saata Gestit üks võistleja, ja nimelt Arno Lubaäär raskekaalus.

Kuigi kehtlaidu seisukoht on, et välisreil sportlasi peab kaajas olema esindaja ja kuigi A. Lubaäär varemalt ühinda MM-võistlusel on ebaõnnestunud, otsustas raskejõustikuliit esindajat Lubaääriga kaasa mitte saata, kuna liidu rahaline seisukord sellega ühenduses olevaid kulusid ei suuda kanda.

Kaitseleidu pealik D. Gutman maeti

Neljapäeva õhtul maeti Tallinna Raskamaia kalmistule kaitseleidu Tallinna maleva suurtükiväelise Oskar Gutman, kes tagasihoidlikul Rapla mandõvriks jäi õnnetatud surma Kõhila ap. õigeusu kiriku lähedal. Pealik D. Gutman maeti kaitseleitude ärasaatmisel kombeks saanud auavaldustega. Kadunud oli saatmas rohke kaasvõitlejate ja leinajate pere.

Taani saadik Tallinnas.

Taani saadik Gestis kammerhärja F. de Verche't, kelle alaline elukoht on Selsingis, oodati eile Selsingist lennukil Tallinna. Saadik jääb seeford Gestise umbes viienneks päevaks.

Välismaalt.

Chamberlaini puhkusest tagasi

Inglise peaminister Chamberlaini oodatavalt Shotimaalt tagasi tuleva nädala algul. Tuleval kolmapäeval ta peab juhutama valitsuse koosolekut, kus tulevad arutusele mitmesugused küsimused, mis on ühenduses parlamendi eelseisva uue istungjärguga.

Ungari-Tšehhi läbirääkimised nurjusid

Läbirääkimised Ungari ja Tšehhoslovakkia vahel Komarnos katkestati neljapäeval 19.20. Viimane koosolek kestis ainult viis minutit. Ungari delegatsioon läks tagasi jõe Ungari-poolsele kaldale ja asus laevale.

Ungari välisminister Ránba avaldas teadaande, milles toonitatakse, et Tšehhi vastutettepanekud uute piiride asjus lähemad nii suuresti Ungari nõudmistest lahku, ja et mõlema poole seisukohtade vahel lahenduse põhimõtete asjus on nii lai furistik, et praegusel filmapilgul ei ole lootust kokkulepet. Ungari tahab nüüd

nõuda oma territoriaalsete nõudmistega rahuldumist Tšehhoslovakkia poolt nelja suuri laudu, kes kirjutasid alla Müncheneri protokollile, vastasel korral ta võtab ise tarvitusele abinõusid.

Sudeedimaal ei tule rahvahäädust

Rahvahäädust Tšehhoslovakkias jääb tulemata. Ses asjas saavutati neljapäeval Berliinis põhimõtteline kokkulepe. Rahvusvaheline komisjon, mis on loodud Müncheneri kokkuleppe põhjal, jõudis kokkuleppele selle kohta, et Saksa-aaga ühendatavate Sudeedimaal osade kindlaksmääramine võib toimuda selle joone alusel, mis komisjoni poolt on kindlaks määratud 5. oktoobril. Neis tingimustes komisjon jõudis üksmeelsest otsusele, et ei ole enam mingit põhjust rahvahäädust ette võtmiseks. Komisjon mõttis teatavaks kokkuleppe, mis on saavutatud Tšehhoslovakkia ja Saksa valitsuste esindajate vahel, et kohe võiks üldmainitud joone alusel alata tööd lõpliku piiri kindlaksmääramiseks.

Tšehhoslovakkia välisminister Hitleri juures.

Berlin, 14. okt. Kohtamine Hitleri ja Tšehhoslovakkia välisministri Chalowsky vahel toimub reedel Münchenis. Läbirääkimistest võtab osa ka Saksa välisminister von Ribbentrop. Hitler, kes külastas eile Kruppi tehaseid Eschenis, lahkus õhtul sealt, et jõita Müncheni.

Tšehhide väljasaatmisi poolakate poolt okupeeritud maa-alalt.

Ule 1000 tšehhi on välja saadetud piirkonnist, mis on okupeeritud Poola poolt. Neile oli antud lahutamiseks aega vaid 24 tundi. Mainitud piirkonnist on suletud kõik tšehhi koolid. Wabritutes ja kaemandustes on kohe vallandatud kõik tšehhi töölised. Edasi teatatakse, et ka Saksa-aaga poolt okupeeritud maa-alal on tarvitusele võetud kitsendavaid abinõusid, milledele peavad alistuma tšehhid.

Lahingud Lõuna-Siinas

Nagu usaldusväärsest Siina allikaist kuulub, on Pingshani ja Namihani vahel Biafi lahe lähedal praegu käimas äge võitlus. Tamsui linn, mida jaapanlased rängasti pommitasid, on osalt varemeis. Actas Jaapani väed olepat tagasi löödud, nagu hiinlased teatavad. Kõik linnad jaapanlaste edasitungi teel on hiinlaste poolt lõhutud.

Tallinna kirikud

Viiskopilik Loomkogudus, Loomkirik.

Bühap. II. 10 homm. jumalateen. — Rand. mag. R. Riviiranna. Lauluraamatud. II. 412 lastejumalateen. Loomkoguduse toas. Lastelauluraamatud.

Taani kirik.

Bühap. II. 10 homm. jumalateen. armulaaga — draoft S. Rubu, jutlustab kand. E. Feder. II. 3 lastejumalateen. — kand. E. Feder.

Kaarli kirik.

Bühap. II. 10 homm. jumalateen. armulaaga — õp. A. Soomre; II. 1 lastejumalateen. — õp. P. W. Koppel.

Büba-Waimu kirik.

Bühap. II. 10 homm. jumalateen. armulaaga. II. 1 lastejumalateen. — õp. E. Tallmeister.

Pauluse kogudus, Loomkirikus.

Bühap. II. 12 p. koguduse noorte koondise kolmanda aastapäeva puhul jumalateen. — õp. R. Uhte, õp. G. Klaus ja kand. B. Krum. Laululehed. II. 10 homm. kog. majas bübapäeval. II. 6 õht. kog. majas jumalateen. Laululehed.

Õhtukogudus „Emmaus“, Loomkirikus.

Bühap. II. 6 õht. jumalateen. „Noorte Ringi“ tegemise alguse tähistamiseks. Külastajate juhtustab õp. G. Klaus, liturgilise osa peab õp. P. Kruusik.

Beeteli kogudus.

Bühap. õhvirinädala algus Beeteli kiriku ehituse lõpuleviimiseks; II. 10 homm. jumalateen. Beeteli kog. ajutises kirikus Lõuabella t. 26; II. 12 sealkamas lastejumalateen.; II. 6 õht. Taani kirikus õhvirinajumalateen.

Elektter kodumajanduses tõrjub välja majateenija

Baar aastat tagasi elektrit kasutamise ühing kodumajanduses püstitas Bristolis, Inglismaal, katselamut, milles olid ära kasutatud kõik võimalused, et koduses majapidamises läbi saada ilma teenijata. Viimase tööd sooritas elektter mitmesuguste aparatuuride ja seadistite laudu. Neis hoonetes elektter teebab ja kütab, puhastab köögi- ja sööginõud, peseb, kuivatab ja triigib pesu. Elektter teeb liigseks ruumide tuulutamise, see sünnib automaatselt. Kui heliseb elektrikell, pole tarvis wastutrutata külastajale; waja waid waotada wastawale ruumile ja uks awaneb...

Ube sellise elumaja omandas ostuteel noor abielupaar, teise elektrimaja asus elama wanem abielupaar. Sellest on nüüd möödunud kaks aastat ja ühing leiab, et ta katse on õnnestunud. Mõlemad abielupaarid, eriti aga wanem abielupaar, on waimustatud

mugavustest, milleid pakub elektritüüritud elamu.

Elamutes leiti wajaüksus ette wõtta waid mõningaid wähemaid muudatusi ja täiendusi. Nii näiteks tuli ümber paigutada üheskajutat riikimislaud, mis oli asetatud kööki lähedale, kus ta takistas liikumist. Kuivatusruumi tuli lisada teine elektriahi, tult suurendada ka kuivatusruumi ventilaatorit. Et suurendada siset ruumi, olid aknad ehitatud wäljapoole müüripinda. Selgus aga, et selline atende asetus pole kuigi otstarbekas, sest aknad kannatawad liialt wihmavahude all.

Elektrivoolu kulu aastaks oli meie rahaks 440 krooni. Noorema abielupaari juures, kes wõttis wäsu rohkem külastusi, oli see kulu weidti suurem — 540 krooni aastas. Mõlemad ühikelanud olid kaheldes ehitusest.

Sühikõne perekonnaseisumeti juhataja hra Rajandiga

Teatavasti jät aastal oli aukuksena päewakorras kalmistute korraldamise küsimus. Kas wõiks anda lähemat informatsiooni, kuidas see wähepeal on edasi arenenud?

Meeldi. Grilist uudist aga praegu pole. Oleme kogunud andmeid ja kaalunud eeskujusid, kuidas ja mida meil tuleks teha.

Sporwifin ka, et keegi saadetakse Soome ja Rootsi tutvuma sealsete kalmistutega. Nägin iiflikult, kuis Rootsis ühel kalmistul ainuüksi kuusehekkidest oli kuhundatud haruldast ilus kalmistu. Kuused olid lõigatud säärase kujurliku oskusega, et saadud pilt oli wäga ilus.

Oleme kogunud ka ilusate hauamonumentide näiteid, et wajaduse korral kasutada neid eeskujudena korratada.

Kui hauaplats jäetaks korraldamata, tuleb kalmistikas talandamisele. Siin pole aga weel midagi ette wõetud, kogume andmeid, et saata hoiatusi...

Olen kuulnud, et raudaiaid, mis linnas on laostumas ja maha kukutakse — rändawat ülewärwituina maa furnu-aedadele...

Rahjaks on karta, et selles on tött. Raudpärjad, näiteks, tõepoolest rändawad ülewärwituina maale haudadele...

Oleme walmis lähemat informatsiooni andma kalmistutega koos kohapeal tutwumisel...

Ostusteadusliku kirjanduse ehitusalal

Teatavasti Ingeneride koja juures kutsuti ellu kirjastuskooperatiiv „Tehniline kirjastus“, mis seadis endale ülesandeks välja anda ehitusalalt tehnilist, küttesõukust kirjandust, et sellega tõsta meie ehitusala taset, küttesõukust.

Novembriku esimestel päewadel ilmutati esimene teos, R. Böhlau „Soone ehituskonstruktioonid“, mis tuleb 200-leheküljelise ring on warustatud ehitusmeisterile ja ostustöölisele, sõnaga kõigile neile, kes ehitawad. Teos on läbi käinud Ingeneride koja kriitikat, kes sellele on annud oma soovituse; samuti soovitab haridusministeerium seda küttesõukulele.

Teost võib ka ette tellida, kusjuures hinnaks on 2.70 fr., hiljem aga mitte alla 3 krooni. Ettetellijal tuleks raha sisse maksta posti joostwale arwele nr. 811, „Tehnilise kirjastuse“ nimele, wõi siis Wene t. 30 mainitud kooperatiivi.

Töösturid palutawad selgitust rellaam-tiltide paigutamise kohta.

Rida pealinna suuremaid ettemõtteid on ühispaalwega pöördunud linnawalitsuse poole, paludes selgitada neon-walgusrellaamide projektide sagedast tagasilükkamise põhjust.

Kuna neon-walgusrellaami tarvitamine on meil alles wõrdlemisi uudne ja selle tarvitamiswiisi kohta puuduwad kindlad eeskirjad, siis linnawalitsus koostas töösturite järelepärimisele wastawa seletuse ja saatis selle teadmijeks igale ettemõttele.

Tutwumeti Soome metfandusega.

Tallinna linnawalitsus saatis linna metfaiilema Soome, et tutvuda sealsete linnade metfandusega.

Tagasi tulles märkis metfaiilem Tahir oma ettekandes linnawalitsusele järgmist:

Soome metfande majandamine erineb mitmeti meie metfande omast. Soomes raiutakse metfi walikraide järgi, kuna meil on tarvitusel paljasraide süsteem. Rairing on sealset metfades 60—80 aastat.

Silma paistis metfaametrnife wähe- sus, metfawahid kui niisugused peagu puudusid. Viimane on wõimalik seepärast, et Soomes metfawargusi ja metfapõlemisi harwa juhtub.

Belgulinna kanalisatsioonist.

Belgulinna elanike ühispaalwe, milles nad nõuawad kanalisatsiooni ehitamist, oli nüüd linnawalitsuses arutusel.

Palweawaldajale otsustati teatada, et Belgulinna kanalisatsioon wajas ümber- ehitamist ja töödega alustatakse juba eelolewal 1939/40. eelarweaastal.

Töid ei alustata mitte Särjapea kollektori ümber ehitamisega, waid altpoolt — Belgulinna wana kollektori suwendamisega.

Saue tänawa torustik kuulub krundiomanile korrashoiule ja selle tõttu puudub linnal wõimalus selle torustiku ümber ehitamiseks.

Tapeeti & seinapappi

ostate kõige soodsamalt

Konst. Brandes

tapeedikauplusest

26 Tallinnas, Tartu mnt. 26

Kõnetr. 304-54. Asut. 1910. a.

Äri awatud kella 9—5

Müük suurel ja väikesel arwal.

Uute pööjaste ja puude istutamise.

Sobitawaks uute puude ja pööjaste istutamise ajaks on kewad.

On soowitaw harida maapind, walmis laewata istutamisaugud ja nende juure tuua istutamismulda. Samuti tuleb sügisel selgitada puude ja pööjaste saamise wõimalused, neid puukoosides finni panes. Sügisel puude ostmisel kewadiseks istutamiseks on soowitaw neid küljeli laewata mulda ja ladwad katta kuuseots- tega. Wuid ja pööjaid võib kottadele istutada sügisel ainult siis, kui seda saab teha warakult: septembri teisel poolel wõi oktoobri esimestel päewadel.

Sügisel tuleb parandada ka aia piirdeid, plangud ja aiad, et talwel ei pääseks aeda soowimatud loomad wõi kahjurid, kes wõiwad teha suurt kahju.

Raadio.

Lauapäeval, 15. oktoobril. 7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. 7.25 hommikufontiert. 8.15 hommikupalvus — õpet. M. Cilari. 8.35 perenaiste. 8.40 turuteated. 12.00—12.40 kooliraadio. 16.50 teated ja refleksioonid. 17.00 nädalaringide. Lõbus heliplaadiade nädalalõput. 17.50 B. Ambur: Kuidas alutame raamatutogu (3.). 18.10 noorte. Noored hõimulaasid ja sõjast ja lõunas. Kattendeid loome ja ungari noorjoo-raamatut. 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 kümme minutit saatetavat. 19.05 hõimufontiert. R.R. orkester. 20.20 "Ehvl Uulenspiegel reguties," tatted belgia kirjanduse. de Costeri romaani "Legend Ehvl Uulenspiegelist ja Samme Goedzakist", loeb A. Waino. 20.50 lõbus laupäeva-õhtu. Kirev sõnalis-muusikaline tava. 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.15—24.00 Seadur laupäeva-õhtu! Lõbusaid heliplaate ja tantsumuusikat R. Strobelt orkestrilt "Gloria".

Vihapäeval, 16. oktoobril. 8.00 äratusmäng. Võimlemine. 8.20 B. Ojamaa: Maaharimiseid. 8.40 põllumajanduslikud teated. 8.45 hommikufontiert. 9.55 Tallinn ja Türi: Sumalteenistus Loompea Raarli kirikust.

Biiskopi, wilaar asf. A. Soomre. Tartu: Sumalteenistus Altkooli kirikust. Op. prof. J. Rõpp. 12.00 "Estonia" teatrimaja 25-aasta juubelilaulus ("Estonia" kontsertsaal). 13.30 Eesti muusika. 13.50 "Maailm mälestustis", lehelülgi memuaaridest. 14.14—15.00 lõunamuusika. 16.50 teated ja refleksioonid. 17.00 firew pürofüüsiat. 18.10 E. Wistel: "Israeli ehitajad", 5. reitweste fariast "Kreml Pühak Raal". 18.30 manu tantsumuusika. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 "Maantee äärel", B. Liibopuu noowell. Loeb Meeta Luts. 19.35 Põhjala muusika. Soome, rootsi ja norra komponistide helindeid. 20.30 "Tuba tase laduvalt lehti langeb..." põimit lugislauludest ja muusikast. Defflamatsioon — Erica Torg. 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.15—23.00 tantsumuusika "Estonia" Walpelt saalist — S. Bori orkester.

Õismapäeval, 17. oktoobril. 7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. 7.25 hommikufontiert. 8.15 hommikupalvus — õ. A. Tõbewäli. 8.35 Tallinn ja Türi: Turuteated. 16.50 teated ja refleksioonid. 17.00 Türi ja Tartu: Inglise keel algajatele — mag. S. Silmet. Tallinn: Marsse ja mängutoose. 17.30 Mares Weberi orkester mängib. 18.00 dr. A. Wooremäe: Emade ja lastetaitse korraldusest maal. 18.20 B. Gigli laulab de Curtise laule.

18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 Wiis minutit terwilele — dr. med. M. Raft. 19.10 Sõjakaw orel. Kinoorkestri-soolosid. 19.30 raadiowestlus — R.R. direktor ins. J. Olbrei. 19.50 wiulifontiert. Jugoslaavia wiulifontiert B. Winterfeld ja R.R. orkester. 20.20 R. Toona: "Bärimused elu pidurdajatenä", 1. loeng fariast "Bärimused ja elu". 20.40 orkestrifontiert. R.R. orkester. 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.10—23.00 lõbusmuusika "Kultaleht".

Teisipäeval, 18. oktoobril. 7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. 7.25 hommikufontiert. 8.15 hommikupalvus — fand. mag. E. Saanjalu. 8.35 perenaiste. Turuteated. 9.00—9.40 kooliraadio. "Konstantin Päts", kuuldepilet Wabariigi presidenti R. Pätsi elust ja tegewusest. Koostanud M. Raub. 16.50 teated ja refleksioonid. 17.00 Lõbusaid pilte idamaalt. 17.30 dr. A. Paomets: Seltstõnna ülesanded tuberkuloosi vastu mõtlemisel. 17.50 mänguasjade-taunluies. 18.10 lastele. "Lastevere kodu hoidmas", B. Härma kuuldelugu. 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 õhtufontiert. R.R. orkester. 20.30 S. Laidwee: Kirik ja prohwet Maltswet. 20.50 "Jauli". Gounod oover: Maltswet. 21.35 aktuaalne kummeminut. 21.45 mefendusnõuanne. 22.00 õige aeg. Päewa-

uudised ja sporditeated. 22.10 kontfert Dwo-rati helitõst. 23.00—23.10 esperantofelne nädalakoosita.

Kesknädalal, 19. oktoobril. 7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. 7.25 hommikufontiert. 8.15 hommikupalvus — õp. L. Tallmeister. 8.35 Tallinn ja Türi: Turuteated. 16.50 teated ja refleksioonid. 17.00 Türi: Prantijue keel — mag. R. Kann. Tallinn ja Tartu: Tantsumuusika. 17.30 rahwalitte laule. 17.45 Türi: agr. B. Sepper: Wiimaleid töid uudismadell lügil. 18.00 Türi: Põllumajanduslikud teated. 17.45 Tallinn ja Tartu: R. Stobelt meloodiaid. 18.10 mandoliinimuusika. 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 loowifontiert ooperimusiast. 19.30 wälispoliitiline westlus — S. Rahamägi. 20.00 Kõlmarimba soolofid. 20.20 dr. Mari Umbro: Kaife katabulituri tähtsusest. 20.40 õhtufontiert. Corfo-trio. 21.45 lastewanematele. Mag. A. Elango: Lapsed ja kino. 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.10—23.00 Berlioz: Fantastiline sümfonia.

Wastutaw peatoimetaja: R. Wiederfeldt.

Wäljaandja Tallinna Majaomanikkude Selts.

TALLINNA MAJAOMANIKKUDE PANK Ü/P

Harju 45 (Vabadusväljaku nurgal)

Välisraha, seifid, laenud, hoiusummad

AKTIIVA.

Arveteis 30. septembril 1938. a.

PASSIVA.

Sularaha ja kassatagavarad	Kr. 3.026.112.20
Väärtpaberid	" 2.069.349.98
(nendest Kr. 1.870.000.— riigi poolt garanteeritud)	
Laenud	" 9.357.710.89
Sisemaa korrespondendid	" 362.178.71
Garantii deebitorid	" 308.761.41
Kinnis- ja vallasvara	" 432.819.31
Muud aktivad	" 50.237.34
Kulud	" 163.851.64
	Kr. 15.771.021.48

Laenude lisakindlustuseks panditud obligatsioonid ja muud väärtused Kr. 11.369.845.85

Inkasso dokumendid 483.723.53

Osakapitalid	Kr. 694.385.01
Hoiused	" 13.909.630.60
Võlad teistes asutistes	" —
Sisemaa korrespondendid (Loro)	" 55.068.08
Garantiid	" 308.761.41
Muud passivad	" 233.572.27
Tulud	" 569.604.11
	Kr. 15.771.021.48

Plekitööstus I. HAITOV

Tallinn, S. Pääsukese 3 Tel. 305-39

Katuste katmine ja parandus
Soodsad maksutingimused

Vihmaveetorud, rennid, korstnakapid, plekkahjud, igasugused pleki- ja vassitööd

Parimad kiiresti kuivavad
Põranda lakkvärvid „Garantii“
Emailvärvid, piirituslakid, polituurid
Saada värvi- ja majanduskaupluses
U.Ü. „RUBOL“ Tallinn, Narva 12
Tel. 314-79

Arstid

Hambaarst

Marta Poljak

Hamba- ja suuhaigused, kunsthambad.
Uus tän. 20, telef. 441-73.
Vastuvõtmine kella 10—1 ja 1/2—7.

Majaomanikkude Seltsi liikmetele vastuvõtmine alandatud tariifiga.

Hambaarst

Sergei Rešanski

Pikk t. 47, k. 5. Tel. 412-34

võtub hambahaiged vastu kl. 9—12 ja 2—7

Pühap. 10—1
Kunsthammaste laboratoorium

Dr. P. Stepanov

Nalste- ja sisehaigused

Narva mnt. 25—2

Telef. 307-99

V.-v. 10—12 ja 4—1/26

Võtan nüüd haiged vastu

S. Tatari t. 7—3

kl. 5—7 p. l.

tel. 461—82

Dr.

Harry Busch

Dr. A. Suija

Sisehaig. eriarst

Röntgenoloog

V.-v. 10—12 ja 5—7

Raekoja plats 5

telef. 480—33

Töötsimised

Majahoidja kohta

soovib vanem abielupaar.
Waban 3 kohaliku keelt ja oman tunnistused.
Teat. llt. „198“.

Ligi kaks aastakümnet vajab ta hoolitsevat ja toetavat kätt. See on pikk aeg. Misesuguseks kujuneb lapse tulevik, kui isa elulee peaks varem lõppema? . . .

Parim, mida isa oma lapse kasuks võib teha on võtta küllaldane elukindlustus

»EEKS-MAJAS«

Korteriotsimised

Disitatie 3-toalisk

korterit

võimalikult wanniga. Teat. llt. „196“ all.

KORTERIPAKKUMISED

Wesitvärava 28—2. Remont. korter. 3 tuba, köök ja ehit. 1. kord. Elekter, wesi ja klotet fort. Wanni ei ole, üür 50 fr. Väikestele intell. peredele.

Teat.: Israeli 21—1. 2 kabinatid tuba, köök ja ehit. 2. kord. Elekter, wesi fort. ja klotet fort. üür 30 fr.

Kobu 26—1. Tuba wabeseinaga. 2. kord. Elekter, wesi ja klotet fort. kindlas teenistuses felfeetile, lasteta abielupaarile.

Seina 32. Poolfelfortier, faks tuba, köök, ära anda. Elekter, wesi ja klotet fortieris.

Kauludeo 18—18. Fotoari-ruum ära anda, sobib ka elukortieris.

Koidula 13—5. majahoidjalt. Kortierid: 1-toalised, elektripliidiga ja felfüttega. 1. ja 2. kord. Elekter, wesi ja klotet fort. üür 30 fr. Wanni ei ole, üür 30 fr. Wanni ei ole, üür 30 fr.

Küritel anda suurem kuuruum, kinnis ladus, kontoriks või puhtamaks tööstuseks. Küfida Raekojaapl. 18/3, fofamehelt.

Üksikud toad

Zennuki 2—1. Kaasüürilistest wõib tulla naisterahwas, oma fufbeti ja magadistieetega.

W. Ralamaja 38—10. Käbidaw möbl. tuba ära anda daamile. Näha kl. 3—5 p. l.

Pärnu/Sakala 27/50. Ari-ruumid wälja üürida, fofafed ka puhtamale tööstusele.

Kobu 25—2. Kaasüürilistest wõib tulla. Näha iga-päew peale kl. 4.

Erbe 1a—5. Kaasüürilistest wõib tulla teenistustes-käija naisterahwas.

Uus 9—9. hoomimaja. Möbl. tuba ära anda kindl. teenist. wanemale iifule.

Girgenfoni 2-a—7. Wõobiru-ruum iifitule naisterahwasle ära anda. Näha pühapäeval igal ajal ja äripäewiti peale kl. 8 õht.

Suifu 12—1. Grafiifetäiguga tuba, ilma mööblita, ära anda kooigi tarwitufega.

Pikk 46—6. Toafafafafest wõib tulla. Soowiforral wõib laada ka toa.

Wismari 23—18. Intelligent preili juure wõib tulla toafafafafest foforalt, waitne, ametistajia preili wõi 2 fofofiifafit.

Narwa m. 12—17. hoomimajas. Möbl. toa wõimab laada 2 intell., kindla teenistufega ja duhtustamast. preilit. Näha kella 12—7 õhtul, ilma ffoogita.

Waje 12—6. Kaasüürilistest wõib tulla foforalt, teenistufesolew noormees. Näha peale kella 6.

Tuba 32—4. Tuba mööbliga meesterahwasle ära anda — fofe, päifeepolne, küte, walgus, täitfa omaette. Näha igal ajal. Tuba trammi peatus.

Tarabella 8—2 (hoomimaja). Foforalt, kindlas teenistufes käija preili wõib tulla toafafafafest iifitfa prl. juure. Näha õht. kl. 6—10, wõib. 9—2.

Östari 17—65. Mööbliga tuba, wanni tarwitamifega ühele wõi kabele harrale ära anda.

Küfida Kalewi tän. 32, tööstast. Rarste abielupaari juure wõib tulla kaasüürilistest harral eht preili.

MAJAOMANIKUD!

Lugege ja tellige oma HÄÄLEKANDJAT